

L. van Noort

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE BOOMKWEKERIJ
IN BOSKOOP e.o. OVER 1976/1977

MEDEDELINGEN No. 188

Januari 1978

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Postbus 29703 -
2502LS Den Haag - Telefoon 070 - 61 41 61

In de reeks "Mededelingen" van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer verschenen:

- No. 162 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Boskoop e.o. over 1975/1976
- No. 166 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1975 (oogst 1975/1976)
- No. 174 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1975 (oogst 1975/1976)
- No. 175 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1976
- No. 180 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemeteelt onder glas in Nederland over 1976
- No. 184 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1976
- No. 185 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1976
- No. 186 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1975

INHOUD

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 De werkwijze	6
2. DE BEDRIJFSUITKOMSTEN	7
2.1 Het grondgebruik en de arbeidsbezetting	7
2.2 De bedrijfsresultaten	7
2.2.1 Per bedrijf	7
2.2.2 Per m2 boomkwekerij	8
2.3 De spreiding van het ondernemersoverschot in procenten van de kosten (rentabiliteit)	10
2.4 Vergelijking met het voorafgaande jaar	10
2.5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	11
2.6 De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing	12
3. DE FINANCIERING	14
3.1 De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen	14
3.2 De aanwending van de financieringsmiddelen	14
3.3 De balans	15
3.3.1 Activa	15
3.3.2 Passiva	15
3.4 De toename van het eigen vermogen	16
3.5 De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1977	17
3.6 Liquide en vlottende middelen, minus schulden op korte termijn	17
3.7 De spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten	17
BIJLAGEN	
1. Grondgebruik over 1976/1977	19
2. Arbeidsbezetting in manjaren over 1976/1977	19
3. Bedrijfsresultaten over 1976/1977	20
4. Spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten	21

INHOUD (vervolg)

Blz.

BIJLAGEN

5.	Inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1976/1977	22
6.	Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen	23
7.	Spreiding van de besparing	23
8.	De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen	24
9.	Investeringsen, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen	25
10.	Balans per 30 juni 1977	26
11.	Samenstelling van het vreemd vermogen per 30 juni 1977	27
12.	Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1977	27
13.	Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn per 30 juni 1977	28
14.	Spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in % van de kosten	28
15.	Bedrijfsresultaten (gem. per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparing (gem. per ondernemer) in de jaren 1973/1974 t/m 1976/1977	29
16.	De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de aanwending daarvan en de balansen per 30 juni over de boekjaren 1973/1974 t/m 1976/1977	30
17.	Algemene toelichting op de gebruikte begrippen	31

1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK

1.1 Doel

Het rentabiliteits- en financieringsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven, jaarlijks over de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te rapporteren.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie.

1.2 De steekproef

Het onderzoek naar de rentabiliteit en financiering in de boomkwekerij is beperkt tot vier gemeenten in Zuid-Holland, te weten: Boskoop, Hazerswoude, Reeuwijk en Waddinxveen. In deze gemeenten komen 908 bedrijven voor, dat is 31% van het landelijk aantal bedrijven en 751 hectare boomkwekerijproducten of 17% van de totale oppervlakte met boomkwekerij in Nederland (Landbouwtelling 1973).

De steekproef - die op de gegevens van de Landbouwtelling 1973 is gebaseerd - omvat alleen bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 60 en meer sbe (1968) 1);
- c. waarvan 60% en meer van de sbe betrekking heeft op boomkwekerijproductie.

Niet in het onderzoek zijn opgenomen de exportbedrijven en/of handelaren in boomkwekerijproducten.

De bedrijven zijn met verschillende percentages in de steekproef vertegenwoordigd. In het algemeen zijn de "grotere" bedrijven sterker vertegenwoordigd dan de "kleinere". Bij de berekening van gemiddelde cijfers is uiteraard met de verschillende percentages rekening gehouden. Het onderzoek in 1976/1977 heeft betrekking op 34 bedrijven, zijnde gemiddeld 8% van een populatie van naar schatting 419 bedrijven 2).

- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in sbe (standaardbedrijfseenheden). Een sbe komt overeen met een bepaald bedrag aan toegerekende factorkosten (arbeid, rente en netto-pacht) in een basisperiode bij een doelmatige bedrijfsvoering en onder normale omstandigheden.
- 2) De populatie waarop deze steekproef is gebaseerd is beschreven in: de "Interne nota no. 199".

1.3 De werkwijze

Veel cijfers zijn ontleend aan de kas- en bankbescheiden alsmede spaarrekeningen en overzichten die betrekking hebben op leningen o/g van banken. Aanvullende gegevens die noodzakelijk zijn voor een bedrijfseconomische voorstelling van kosten, opbrengsten en bezittingen zijn via een enquête op de bedrijven verkregen.

Voor een toelichting van de wijze waarop de uitkomsten zijn berekend en de begrippen die daarbij zijn gehanteerd, wordt verwezen naar bijlage 17.

2. DE BEDRIJFSUITKOMSTEN

2.1 Het grondgebruik en de arbeidsbezetting

De specificaties van het grondgebruik en de arbeidsbezetting zijn opgenomen in de bijlage 1 en 2.

De oppervlakte met boomkwekerijprodukten bedroeg gemiddeld 8.670 m², waarvan 300 m² onder glas.

De arbeidsbezetting was op het gemiddelde boomkwekerijbedrijf 2,0 manjaar. Deze gemiddelde bezetting bestond voor 1,5 manjaar uit ondernemers en gezinsleden en voor 0,5 manjaar uit vreemd personeel.

De teelt van boomkwekerijprodukten is arbeidsintensief; dit komt ook in de verhouding oppervlakte boomkwekerijprodukten en arbeidsbezetting tot uitdrukking. Op het gemiddelde Boskoopse bedrijf, werd in 1976/77, door één man ca. 4.360 m² boomkwekerijprodukten (4.210 m² open grond en 150 m² glas) verzorgd. Een manjaar is overeenkomstig de CAO gesteld op 1.890 uur.

2.2 De bedrijfsresultaten

2.2.1 Per bedrijf

Bijlage 3 geeft een uitgebreide specificatie van de gemiddelde kosten en opbrengsten.

Voor de gespecialiseerde boomkwekerijbedrijven waren de bedrijfseconomische kosten gemiddeld f 300,- hoger dan de opbrengsten. Dit betekent een verlies (negatief ondernemersoverschot) van - 0,3%.

De arbeidskosten van de ondernemers, de gezinsleden en het vreemd personeel maakten te zamen voor 53% en de afschrijving en rente voor 24% deel uit van de totale kosten.

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - dat is het ondernemersoverschot verhoogd met de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld (f 36.060,- (in 1975/76 f 33.650,-) per ondernemer. Bij de berekening van o.a. de arbeidsopbrengst van de ondernemer kan het voorkomen dat extreem hoge uitkomsten van een kleine groep ondernemers het gemiddelde cijfer sterk beïnvloeden; het gevolg is dat het aantal ondernemers met een arbeidsopbrengst onder het gemiddelde groter is dan het aantal boven het gemiddelde. Ter vergelijking is daarom tevens de gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer van

een "mediane groep" 1) van ondernemers gegeven.

Het gemiddelde cijfer van de "mediane groep" is f 1.490,- lager dan de "gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer" van alle 45 ondernemers.

Tabel 2.1 De bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
Oppervlakte boomkwekerijprodukten	87 are	
Arbeidsbezetting	2,01 manj.	
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1976	301.000	
Kosten		In %
Arbeidskosten 1)	56.250	53
Rente en afschrijving	25.930	24
Materiaalkosten	9.520	9
Overige kosten	14.640	14
Totale kosten	<u>106.340</u>	<u>100</u>
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	105.430	99
Mutatie van de voorraad boomkwekerijprodukten	- 580	-
Overige opbrengsten	1.190	1
Totale opbrengsten	<u>106.040</u>	<u>100</u>
Ondernemersoverschot	- 300	
Idem in % van de kosten	- 0	
Arbeidsopbrengst van de ondernemer:		
per ondernemer	36.060	
mediaan	34.570	

1) Minus subsidie lonen.

2.2.2 Per m2 boomkwekerij

Uitgedrukt per m2 boomkwekerij bedroegen de gemiddelde kosten en opbrengsten resp. f 12,26 en f 12,23.

De spreiding van kosten en opbrengsten was echter bijzonder groot. De kosten varieerden van f 6,70 tot f 24,-, de opbrengsten van f 4,80 tot f 24,30 per m2.

De procentuele verdeling van het aantal bedrijven over klassen van kosten en opbrengsten is in tabel 2.2 opgenomen.

1) Onder mediane groep is hier verstaan 20% van het totaalaantal waarnemingen, te weten 10% links en 10% rechts van de mediaan. De mediaan is de middelste van alle waarnemingen als deze naar "grootte" zijn gerangschikt.

Tabel 2.2 Spreiding van kosten en opbrengsten per m2 boomkwekerij
(aantal bedrijven per kosten- en opbrengstenklasse in %)

Opbrengsten per m2	Minder dan f 5,-	f 5,- tot f 7,50	f 7,50 tot f 10,-	f 10,- tot f 12,50	f 12,50 tot f 15,-	f 15,- tot f 17,50	f 17,50 tot en meer	Totaal
Kosten per m2								
minder dan f 5,-								
f 5,- tot f 7,50	4	2						6
f 7,50 tot f 10,-	2	4	3	2	1			16
f 10,- tot f 12,50		4	9	7	4	4		28
f 12,50 tot f 15,-			2	4	4	7	4	21
f 15,- tot f 17,50				3	9	4		12
f 17,50 tot f 20,-						4	7	11
f 20,- en meer							4	6
Totaal	6	4	28	20	16	24	13	100

N.B.: De percentages boven de diagonale lijn zijn winstgevende, onder de lijn verliesgevende bedrijven.

2.3 De spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten (rentabiliteit)

De spreiding van de rentabiliteit is opgenomen in bijlage 4; het meest verliesgevende bedrijf had een tekort van 47%, het meest winstgevende bedrijf een ondernemersoverschot van 45% van de kosten.

Van de deelnemende bedrijven had 47% een positief ondernemersoverschot (in 1975/76 42%); deze 47% winstgevende bedrijven namen 56% van de totale produktiewaarde voor hun rekening. 25% had een negatief ondernemersoverschot van 0 - 10%, 17% van 10 - 30% en 11% van de bedrijven meer dan 30% van de kosten.

2.4 Vergelijking met het voorafgaande boekjaar

In tabel 2.3 zijn uitkomsten over 1976/77 vergeleken met die van 1975/76. De vergelijking heeft betrekking op 33 bedrijven die beide jaren aan het onderzoek hebben deelgenomen.

De kosten en de opbrengsten per bedrijf namen toe met resp. 12% en 10%. Deze stijgingen zijn zowel een gevolg van volume- als van prijsveranderingen. De bijdrage van de belangrijkste kostensoorten tot de totale kostenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

Arbeidskosten	+	33%
(vrijwel geheel door wijziging van het loonniveau)		
Afschrijvingen	+	9%
Rentekosten	+	27%
Overige kosten	+	31%
		100%

De bijdrage aan de opbrengstenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

Boomkwekerijprodukten	+	166%
Verandering in de voorraad boomkwekerijprodukten	-	64%
Overige opbrengsten	-	2%
		100%

De geldelijke opbrengsten van boomkwekerijprodukten namen gemiddeld toe met f 15.870,-, de overige opbrengsten (waar onder de afname van de voorraad boomkwekerijprodukten) namen af met f 6.310,-, per saldo een toename van f 9.560,-. Deze toename van de opbrengsten was minder groot dan die van de kosten, waardoor de rentabiliteit (ondernemersoverschot in % van de kosten) met 1 punt daalde.

In de bijlagen 15 en 16 zijn gegevens opgenomen van alle deelnemende boomkwekerijbedrijven over de jaren 1973/74 t/m 1976/77.

Tabel 2.3 Bedrijfsresultaten over 1976/77 in vergelijking met die over 1975/76, gemiddeld per bedrijf

	1975/76	1976/77
Aantal bedrijven	33	33
Oppervl. boomkwekerij in de open grond	83,1 are	82,5 are
Oppervl. boomkwekerij onder glas	3,1 are	3,1 are
Arbeidsbezetting in manjaren	1,99	1,98
Kosten		
Arbeidskosten 1)	51.810	55.510
Afschrijvingen	6.420	7.410
Rentekosten 2)	15.290	18.360
Overige kosten 1)	20.570	24.150
Totale kosten	<u>94.090</u>	<u>105.430</u>
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	88.540	104.410
Mutatie van de voorraad boomkwekerij- produkten	5.580	- 590
Overige opbrengsten	1.350	1.210
Totale opbrengsten	<u>95.470</u>	<u>105.030</u>
Ondernemersoverschot	1.380	- 400
Idem in % van de kosten	1	- 0
Per ondernemer:		
arbeidsopbrengst van de ondernemer	35.530	36.010
ondernemersinkomen	46.550	48.470
gezinsinkomen uit het bedrijf	49.650	50.360

1) Minus subsidies.

2) Voor zowel het boekjaar 1975/76 als 1976/77 is het rente-tarief voor de produktiemiddelen, de voorraad boomkwekerij-
produkten en de behoefte aan vlottende middelen op 7,5% en
voor de grond op 3,5% vastgesteld.

2.5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en be- sparring per ondernemer

Voor een beeld van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de be-
sparring welke gemiddeld per ondernemer werd verkregen, wordt ver-
wezen naar bijlage 5.

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - bestaande uit het
ondernemersoverschot en de als kosten gecalculeerde vergoeding
voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld
f 36.060,- (in 1975/76 f 33.650,-). Het ondernemersinkomen per on-
dernemer - de arbeidsopbrengst vermeerderd met het saldo van de

berekende en betaalde rente - bedroeg gemiddeld f 48.650,-.

Het gezinsinkomen uit het bedrijf - dat is het ondernemersinkomen vermeerderd met de vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden - werd op f 50.500,- becijferd (in 1975/76 f 47.190,-).

Het inkomen buiten bedrijf - gemiddeld f 5.250,- per ondernemer - is gespecificeerd opgenomen in bijlage 5. Hieruit blijkt dat de economische huurwaarde van de eigen woning - welke gesteld is op 6% van de boekwaarde van de woning - het belangrijkste bestanddeel is van het inkomen buiten bedrijf.

Het totaalinkomen - gezinsinkomen uit het bedrijf vermeerderd met het inkomen buiten bedrijf - bedroeg gemiddeld f 55.750,- per ondernemer. De gezinsbesteding ligt gemiddeld op een niveau van f 40.800,- (w.v. f 10.620,- aan persoonlijke belastingen en premie volksverzekeringen). De besparing - totaalinkomen minus gezinsbesteding - bedroeg derhalve gemiddeld f 14.950,- per ondernemer, dat is 27% van het totaalinkomen.

Ter vergelijking zijn in tabel 2.4 (blz. 13) de gemiddelde cijfers (per ondernemer) betreffende het totaalinkomen, de gezinsbesteding en de besparing van enkele andere takken van tuinbouw opgenomen.

2.6 De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing

De spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen is opgenomen in bijlage 6.

24% van de ondernemers had een lagere arbeidsopbrengst dan f 25.000,- (het CAO-loon incl. werkgeversaandeel in de sociale lasten was f 29.930,-) terwijl 34% van de ondernemers een hogere arbeidsopbrengst had dan f 40.000,-.

Van het totaalinkomen, gemiddeld f 55.750,- per ondernemer had 97% een inkomen hoger dan f 25.000,-, 76% hoger dan f 40.000,- en 33% hoger dan f 60.000,-.

De spreiding van de besparing is opgenomen in bijlage 7. Hieruit blijkt dat 82% van de ondernemers heeft gespaard. 64% had een besparing groter dan f 5.000,- en 27% groter dan f 25.000,-.

Tabel 2.4 Totaalinkomen, gezinsbesteding en besparing in 1976 1) (gemiddeld per ondernemer)

	Aantal bedrijven	Aantal onderne- mers per bedrijf	Totaal- inkomen	Gezins besteding	Besparing	Besparing in % van het totaal- inkomen
Glasgroente in Nederland	104	1,25	61.750	47.020	14.730	24
Snijbloemen in Nederland	92	1,30	51.210	42.300	8.910	17
Potplanten in Nederland	29	1,39	63.140	52.090	11.050	18
Champignonteelt in Nederland	29	1,14	95.240	48.740	46.500	49
Groenteteelt in de open grond in Nederland	55	1,36	63.590	35.580	28.010	44
Boomkwekerij in Boskoop e.o.	34	1,19	55.750	40.800	14.950	27

1) Voor de boomkwekerij in Boskoop e.o. 1976/77.

3. DE FINANCIERING

3.1 De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen

De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen (gemiddeld per bedrijf) zijn opgenomen in bijlage 8. Aangezien er bedrijven zijn met meer dan 1 ondernemer (gemiddeld 1,19 per bedrijf) kunnen de gemiddelde cijfers per ondernemer van bijlage 5 niet vergeleken worden met die van bijlage 8.

Het eigen vermogen 1) is in 1976/77 toegenomen met f 21.070,- (in 1975/76 met f 16.440,-). Deze toename was de resultante van de volgende mutaties:

Besparing		f 17.840,-
Investeringssubsidies	f 950,-	
Woningsubsidies	f 60,-	
Erfenissen en/of schenkingen	f 1.320,-	
Boekwinst of -verlies bij de verkoop van woningen	f 650,-	
Boekwinst of -verlies bij desinvesteringen van duurzame produktiemiddelen	f 190,-	
Koerswinst of verlies op effecten	f 60,-	f 3.230,-
Toename van het eigen vermogen		<u>f 21.070,-</u>

De in de kosten gecalculeerde afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen bedroeg f 7.440,-; te zamen met de mutatie in het eigen vermogen was het totaal aan eigen financieringsmiddelen derhalve f 28.510,- (in 1975/76 f 22.690,-). Het vreemd vermogen nam toe met f 8.880,- per bedrijf, zodat totaal f 37.390,- aan financieringsmiddelen ter beschikking kwam.

3.2 De aanwending van de financieringsmiddelen

In bijlage 9 is de aanwending van de beschikbaar gekomen financieringsmiddelen opgenomen.

In 1976/77 is in produktiemiddelen f 19.450,- bruto-geïnvesteed (in 1975/76 f 12.610,-). Van het totale investeringsbedrag werd 62% in slijtende duurzame produktiemiddelen, 40% in grond en -2% in boomkwekerijprodukten geïnvesteed. De desinvesteringen - op basis van de boekwaarde - bedroegen gemiddeld per bedrijf f 5.200,-, hiervan had 71% betrekking op grond en 29% op slijtende duurzame produktiemiddelen.

1) Exclusief herwaardering per 1 juli 1976..

De spreiding van de bruto-investering was groot: 13% van de bedrijven heeft niet geïnvesteerd, 36% investeerde van f 1,- tot f 10.000,-, 22% investeerde van f 10.000,- tot f 15.000,- en 29% voor meer dan f 15.000,-.

De investeringen en beleggingen buiten het bedrijf bedroegen gemiddeld f 3.930,- te weten:

- netto-investering in woningen	f 4.220,-
- deelnemingen	" 70,-
- leningen u/g	- " 40,-
- overige beleggingen	- " 320,-

De vlottende en liquide middelen namen gemiddeld toe met resp. f 2.780,- en f 11.230,-.

De toename van de bezittingen - het totaal van investeringen, beleggingen en mutaties in de vlottende en liquide middelen (f 37.390,-) minus de afschrijving (f 7.440,-) - was f 29.950,-. Deze bezitsvermeerdering werd gemiddeld voor 70% met eigen vermogen en voor 30% met vreemd vermogen gefinancierd.

3.3 De balans

3.3.1 Activa

In bijlage 10 is een uitvoerige specificatie opgenomen betreffende de activa van de balans.

De totale bezittingen van de ondernemers op de boomkwekerij-bedrijven werd per 30 juni 1977 becijferd op f 428.340,- gemiddeld per bedrijf. Hiervan had f 254.110,- (59%) betrekking op duurzame produktiemiddelen (waaronder de voorraad bomen f 105.610,-), f 19.280,- (5%) op de vlottende middelen en f 99.020,- (23%) op deelnemingen en beleggingen (waaronder de woningen voor f 92.380,-). De resterende f 55.930,- (13%) had betrekking op de liquide middelen.

3.3.2 Passiva

Het vreemd vermogen is gespecificeerd in bijlage 11. Het vreemd vermogen bedroeg gemiddeld per bedrijf op 30 juni 1977 f 53.030,- dat is 12% van het totale vermogen.

Van het vreemde vermogen op lange termijn is 52% door de Rabo-bank verstrekt.

In tabel 3.1 zijn zowel het totale als het vreemde vermogen (in % van het totale vermogen) van de boomkwekerijbedrijven in Boskoop e.o. vergeleken met die van andere takken van tuinbouw. Het blijkt dat de boomkwekerijbedrijven met het hoogste percentage eigen vermogen zijn gefinancierd.

Tabel 3.1 Het totale vermogen (gemiddeld per bedrijf) en het vreemde vermogen (in % van het totale vermogen) per 31.12.1976 1)

	Totaal- vermogen	Vreemd vermogen in % van het totaalvermogen
Glasgroente in Nederland	586.840	33
Snijbloemen in Nederland	762.070	38
Potplanten in Nederland	525.960	33
Champignonteelt in Nederland	378.840	25
Groenteteelt in de open grond	349.970	16
Boomkwekerij in Boskoop e.o.	428.300	12

1) Voor de boomkwekerij in Boskoop e.o. per 30-6-1977.

3.4 De toename van het eigen vermogen

Voor het gemiddelde bedrijf steeg het eigen vermogen van f 308.450,- per 30 juni 1976 tot f 375.310,- per 30 juni 1977 als gevolg van:

- correcties op de balans per 30 juni 1976	- 1.030
- herwaardering a.g.v. prijsstijging	46.820
- besparing	17.840
- overige mutaties 1)	3.230
Totaal	<u>66.860</u>

De solvabiliteit (eigen vermogen in % van het totaal vermogen) bedroeg gemiddeld per:

30 juni 1976	87,5%
1 juli 1976	88,9%
30 juni 1977	87,6%

De solvabiliteit per 30 juni 1977 was 0,1% hoger dan op 30 juni 1976. Deze 0,1% is het saldo van:

a. correcties in de balans per 30 juni 1976	- 0,1%
b. herwaardering a.g.v. prijsstijgingen	+ 1,5%
c. toename eigen vermogen	+ 0,6%
d. toename vreemd vermogen	- 1,9

1) Gespecificeerd in bijlage 8.

3.5 De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1977

De spreiding van de solvabiliteit - opgenomen in bijlage 12 - is niet groot: 25% van de bedrijven had een solvabiliteit van 50% tot 80% en 75% een solvabiliteit hoger dan 80%.

3.6 Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn

Bijlage 13 geeft een beeld van de voorraad liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn.

Voor het gemiddelde boomkwekerijbedrijf was het saldo van de aanwezige middelen en de schulden op korte termijn f 68.590,- dat is 65% van de kosten (in 1975/76 59% van de kosten).

3.7 De spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten

Op 30 juni 1977 bedroeg het saldo van liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn gemiddeld 65% van de kosten (bijlage 13), De spreiding van dit saldo in % van de kosten (bijlage 14) varieerde van -4% tot 169%. Bij 3% van de bedrijven waren de schulden op korte termijn groter dan de som van de vlottende en liquide middelen.

Bijlage 1. Grondgebruik over 1976/77 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
	are
Boomkwekerij in de open grond	83,7
Boomkwekerij onder glas	3,0
Totaal boomkwekerij	86,7
Overige produkten	0,9
Braakland	1,8
Verhuurd aan derden	9,8
Erf, water, blijvende paden enz.	33,6
Totaal kadastrale oppervlakte	132,8
waarvan eigendom	110,0

Bijlage 2. Arbeidsbezetting in manjaren over 1976/77 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Aantal ondernemers per bedrijf	1,19
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	41
Arbeidsbezetting in manjaren	
Arbeid van de ondernemer(s)	1,42
Arbeid van de gezinsleden	0,10
Arbeid van vast personeel	0,40
Arbeid van los personeel	0,09
Totale arbeidsbezetting	2,01
Arbeid van de ondernemer(s) en de gezins- leden in % van de totale arbeidsbezetting	76

Bijlage 3. Bedrijfsresultaten over 1976/77 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1976	301.000
Kosten:	
afschrijving duurzame produktiemiddelen	7.440
huur en pacht	350
rente	18.490
onderhoud	2.570
energiekosten	840
meststoffen	3.050
zaad, plant- en pootgoed	4.310
bestrijdingsmiddelen	560
potten	700
overige materialen	900
werk door derden	780
afleveringskosten	2.200
autokosten	2.580
arbeid ondernemer(s)	43.320
arbeid gezinsleden	2.210
arbeid personeel	10.730
overige kosten	5.320
Totaal	<u>106.350</u>
Minus subsidie lonen	10
Totaal (minus subsidie)	<u>106.340</u>
Opbrengsten:	
boomkwekerijprodukten	105.430
overige opbrengsten	1.190
mutatie van de voorraad boomkwekerijprodukten	- 580
Totaal	<u>106.040</u>
Ondernemersoverschot	- 300
Ondernemersoverschot:	
per f 100,- kosten	- 0
per f 100,- geïnvesteed vermogen	- 0
Arbeidsopbrengst per manjaar	<u>27.840</u>

Bijlage 4. Spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
30 en meer	11
30 - 20	8
20 - 10	9
10 - 0	25
Totaal verliesgevend	<u>53</u>
Positief	
0 - 10	11
10 - 20	18
20 - 30	11
30 en meer	7
Totaal winstgevend	<u>47</u>
	<u>100</u>
Ondernemersoverschot per f 100,- kosten (ongewogen gemiddelde)	<u>1</u>

Bijlage 5. Inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1976/77
(gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven		34
Aantal ondernemers		45
Ondernemersoverschot		- 250
Handenarbeid ondernemer		36.310
Arbeidsopbrengst van de ondernemer		36.060
Berekende rente	15.500	
Betaalde minus ontvangen rente	2.910	
Saldo		12.590
Ondernemersinkomen		48.650
Handenarbeid gezinsleden		1.850
Gezinsinkomen uit bedrijf		50.500
Inkomen buiten bedrijf		5.250
Totaalinkomen		55.750
Premie volksverzekeringen	4.410	
Premies vrijwillige verzekeringen	2.620	
Persoonlijke belastingen	6.210	
Betaald loon gezinsleden	1.290	
Overige gezinsbestedingen	26.270	
Totaal van gezinsbestedingen		40.800
Besparing		14.950

Specificatie van het inkomen buiten bedrijf		
Positief		
Huurwaarde woning(en)		4.360
Huren buiten bedrijf		130
Rente buiten bedrijf		1.170
Uitkering volksverzekeringen		1.060
Overige baten		670
Totaal positief		7.390
Negatief		
Afschrijving woning(en)		1.490
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)		650
Totaal negatief		2.140
Inkomen buiten bedrijf		5.250

Bijlage 6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemers-inkomen en het totaalinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in %)

	Arbeids- opbrengst van de ondernemer	Ondernemers- inkomen	Totaal- inkomen
Aantal bedrijven	34	34	34
Aantal ondernemers	45	45	45
Inkomensklasse	%	%	%
Negatief	2	-	-
<i>f</i> 0,- - <i>f</i> 15.000,-	11	5	-
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 25.000,-	11	14	3
<i>f</i> 25.000,- - <i>f</i> 40.000,-	42	11	21
<i>f</i> 40.000,- - <i>f</i> 60.000,-	18	43	43
<i>f</i> 60.000,- - <i>f</i> 90.000,-	16	21	22
<i>f</i> 90.000,- en meer	-	6	11
	100	100	100

Bijlage 7. Spreiding van de besparing (aantal ondernemers per besparings-klasse in %)

Aantal bedrijven	34
Aantal ondernemers	45
Besparingsklasse	%
Negatief	
<i>f</i> 15.000,- en meer	5
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 5.000,-	9
<i>f</i> 5.000,- - <i>f</i> 0,-	4
Totaal negatief	18
Positief	
<i>f</i> 0,- - <i>f</i> 5.000,-	18
<i>f</i> 5.000,- - <i>f</i> 15.000,-	27
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 25.000,-	10
<i>f</i> 25.000,- - <i>f</i> 40.000,-	19
<i>f</i> 40.000,- en meer	8
Totaal positief	82
	100

Bijlage 8. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		34
Gezinsinkomen uit bedrijf		60.250
Inkomen buiten bedrijf		6.260
Totaalinkomen		66.510
af: gezinsbesteding		48.670
Besparing		17.840
bij: investeringssubsidies	950	
woningsubsidies	60	
erfenissen en/of schenkingen	1.320	
koerswinst of verlies op effecten	60	
boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	840	
Totaal overige mutaties		3.230
Totaal mutaties eigen vermogen		21.070
Afschrijving duurzame produktiemiddelen		7.440
Totaal eigen financieringsmiddelen		28.510
Mutaties vreemd vermogen		
Te betalen omzet- en loonbelasting	-900	
Te betalen kosten	300	
Te betalen investeringen	-330	
Overig kort krediet	830	
Totaal op korte termijn		- 100
Leningen o/g van familieleden	4.570	
Leningen o/g van particulieren	-1.330	
Kredieten RABO-bank	-2.430	
Leningen o/g RABO-bank	2.910	
Overig lang krediet	4.260	
Totaal op lange termijn		8.980
Totaal mutaties vreemd vermogen		8.880
Totaal financieringsmiddelen		37.390
Vermogensvergelijking		
Eigen vermogen per 30 juni 1976		308.450
Herwaardering a.g.v. prijsstijging		46.820
Correcties op de balans per 30 juni 1976		-1.030
Eigen vermogen per 1 juli 1976		354.240
Mutaties eigen vermogen in 1976/77		21.070
Eigen vermogen per 30 juni 1977		375.310

Bijlage 9. Investerings, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
Investerings in bedrijf		
Grond (in exploitatie)	9.910	
Bedrijfsgebouwen	2.780	
Glasopstanden	2.210	
Verwarmingsinstallaties	30	
Overige installaties	2.550	
Machines en werktuigen	3.550	
Overige inventaris	4.200	
Boomkwekerijprodukten (afname van de voorraad)	<u>- 580</u>	
Totaal		24.650
Minus: desinvesteringen		<u>5.200</u>
Totaal bruto-investerings		19.450
Investerings en beleggingen buiten bedrijf (per saldo)		
Deelnemings	70	
Leningen u/g	-40	
Woningen	4.220	
Overige beleggingen	<u>- 320</u>	<u>3.930</u>
Totaal van investerings en beleggingen		23.380
Mutaties in vlottende middelen		
Vordering afgeleverd produkt	-1.600	
Overige vorderings en voorraden	<u>4.380</u>	
Totaal		2.780
Mutaties in liquide middelen		
Kas, rek. courant, bank en giro	2.580	
Spaarrekening e.d.	8.590	
Effecten	<u>60</u>	
Totaal		11.230
Totaal van investerings, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen		<u>37.390</u>

Bijlage 10. Balans per 30 juni 1977 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		34
Boekwaarde sluitende duurzame produktiemiddelen in % van de nieuwwaarde		48
Activa		
Duurzame produktiemiddelen		
Grond in exploitatie	86.730	
Bedrijfsgebouwen	16.780	
Glasopstanden	10.210	
Verwarmingsinstallaties	1.680	
Overige installaties	7.460	
Machines en werktuigen	9.600	
Overige inventaris	16.040	
Boomkwekerijprodukten	105.610	
Totaal		254.110
Vlottende middelen		
Vorderingen afgeleverde produkten	14.180	
Overige vorderingen en voorraden	5.100	
Totaal		19.280
Liquide middelen		
Kas, bank rek. courant, giro	25.940	
Spaarrekening e.d.	29.320	
Effecten	670	
Totaal		55.930
Deelnemingen en beleggingen		
Deelnemingen	110	
Leningen u/g	1.700	
Woningen	92.380	
Overige beleggingen	4.830	
Totaal		99.020
Totaal activa		428.340
Passiva		
Vreemd vermogen		53.030
Eigen vermogen		375.310
Totaal passiva		428.340
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen		88

Bijlage 11. Samenstelling van het vreemd vermogen per 30 juni 1977
(gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
Kort krediet		
Te betalen omzet- en loonbelasting	1.370	
Te betalen kosten	3.450	
Te betalen investeringen	960	
Overig kort krediet	840	
Totaal		6.620
Lang krediet		
Leningen o/g van familieleden	12.690	
Leningen o/g van particulieren	1.650	
Kredieten RABO-bank	3.500	
Leningen o/g RABO-bank	30.610	
Overige banken	7.960	
Totaal		46.410
Totaal vreemd vermogen		53.030
Vreemd vermogen in % van het totaalvermogen		12

Bijlage 12. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1977 (aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
Solvabiliteitsklasse	%
50 - 60	12
60 - 70	2
70 - 80	11
80 - 90	20
90 - 100	55
	100

Bijlage 13. Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn per 30 juni 1977 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Vorraden en vorderingen, e.d.	19.280
Kas, bank rek.courant en giro	25.940
Spaarrekening e.d.	29.320
Effecten	670
A. Totaal liquide en vlottende middelen	75.210
Te betalen omzet- en loonbelasting	1.370
Te betalen kosten	3.450
Te betalen investeringen	960
Overig kort krediet	840
B. Totaal schulden op korte termijn	6.620
Saldo (A-B)	68.590
Idem in % van de kosten	65

Bijlage 14. Spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten (aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
Liquiditeitsklasse	%
Negatief	3
Totaal negatief	3
Positief	
0 - 20% van de jaarkosten	24
20 - 50% van de jaarkosten	20
50% en meer van de jaarkosten	53
Totaal positief	97

Bijlage 15. Bedrijfsresultaten (gem. per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparingen (gem. per ondernemer) in de jaren 1973/74 t/m 1976/77

	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77
Aantal bedrijven	37	37	35	34
Aantal ondernemers	47	49	44	45
Opp. boomkwekerijgewassen				
in de open grond (are)	79,6	82,3	80,4	83,7
idem onder glas (are)	2,8	3,0	3,0	3,0
Arbeidsbez. in manjaren	2,00	1,92	1,90	2,01
Kosten in gld x 1000	(%)	(%)	(%)	(%)
Arbeidskosten 1)	42,7 (58)	46,3 (55)	49,6 (55)	56,3 (53)
Rentekosten	9,5 (13)	14,8 (17)	14,5 (16)	18,5 (17)
Afschrijvingen	4,5 (6)	5,7 (7)	6,3 (7)	7,4 (7)
Materiaalkosten	7,5 (10)	6,5 (8)	8,0 (9)	9,5 (9)
Overige kosten	9,1 (13)	10,9 (13)	11,6 (13)	14,6 (14)
Totale kosten	73,3 (100)	84,2 (199)	90,0 (199)	106,3 (100)
Opbrengsten in gldx1000				
Boomkwekerijprodukten	75,6 (97)	74,7 (93)	83,9 (93)	105,4 (99)
Mutatie v/d voorraad boomkwekerijprodukten	1,7 (2)	4,1 (5)	4,7 (5)	- 0,6 (-)
Overige opbrengsten	0,6 (1)	1,7 (2)	1,4 (2)	1,2 (1)
Totale opbrengsten	77,9 (100)	80,5 (100)	90,0 (100)	106,0 (100)
Ondernemersoverschot	4,6	-3,7	0,0	-0,3
Idem in % v/d kosten	6	- 4	0	- 0
Perc. winstgevende bedr.	55	40	42	47
Inkomen en besparing (per ondernemer)				
Arbeidsopbr. v/d ondern.	32,4	26,9	33,7	36,1
Ondernemersinkomen	39,3	38,0	44,3	48,7
Gezinsink. uit bedrijf	40,7	39,7	47,2	50,5
Totaalinkomen	PM	43,2	51,5	55,8
Premie volksverzekeringen	PM	PM	4,3	4,4
Premie vrijw. verz.	PM	PM	2,1	2,6
Persoonlijke belastingen	PM	PM	8,8	6,2
Betaalde arbeidskosten gezinsleden	PM	PM	PM	1,3
Overige gezinsbestedingen	PM	PM	22,8	26,3
Totaal van gezinsbest.	PM	36,5	38,0	40,8
Besparing	PM	6,7	13,5	15,0
Idem in % v/h totaalink.	PM	16	26	27
Perc. ondernemers met (positieve besparing)	PM	65	66	82

1) Minus subsidie.

Bijlage 16. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de aanwending daarvan en de balansen per 30 juni over de boekjaren 1973/74 t/m 1976/77 (gem. per bedrijf)

	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77
Aantal bedrijven	37	37	35	34
Beschikbaar gekomen financieringsmiddelen in gldx1000				
Besparing	PM	7,8	15,3	17,9
Ov. mutaties in het eigen verm.	PM	0,6	1,2	3,2
Totaal mutaties eigen verm. 1)	PM	8,4	16,5	21,1
Afschrijvingen	4,5	5,7	6,2	7,4
Totaal eigen financieringsmidd.	PM	14,1	22,7	28,5
Totaal mutaties vreemd vermogen	8,1	0,6	4,4	8,9
Totaal financieringsmiddelen	PM	14,7	27,1	37,4
De aanwending van de financieringsmiddelen				
Bruto-investeringen	17,1	15,9	12,6	19,5
Invest. en beleggingen buiten bedrijf (per saldo)	PM	5,2	1,9	3,9
Mutaties in vlottende middelen	PM	- 3,0	2,1	2,8
Mutaties in liquide middelen	PM	- 3,4	10,5	11,2
Totaal invest. en belegg. en mutaties in vlottende en liquide middelen	PM	14,7	27,1	37,4
Balansen p. 30 juni in gldx1000	(%)	(%)	(%)	(%)
Activa				
Duurzame produktiemiddelen	140,0 (55)	170,6 (60)	192,0 (58)	254,1 (59)
Vlottende middelen	18,6 (7)	12,5 (4)	15,1 (5)	19,3 (5)
Liquide middelen	32,5 (13)	30,3 (11)	42,7 (13)	55,9 (13)
Deeln. en beleggingen	62,9 (25)	69,8 (25)	81,0 (24)	99,0 (23)
Totaal activa	254,0(100)	283,2(100)	330,8(100)	428,3(100)
Passiva				
Kort krediet	8,1 (4)	4,4 (2)	4,9 (1)	6,6 (1)
Lang krediet	26,2 (10)	31,4 (11)	36,2 (11)	46,4 (11)
Totaal vreemd vermogen	34,3 (14)	35,8 (13)	41,1 (12)	53,0 (12)
Eigen vermogen	219,7 (86)	247,4 (87)	289,7 (88)	375,3 (88)
Totaal passiva	254,0(100)	283,2(100)	330,8(100)	428,3(100)
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen	86	87	88	88
Liquiditeit op korte termijn				
Tot. liquide en vlottende midd.	51,1	42,8	57,8	75,2
Tot. schulden op korte termijn	8,1	4,4	4,9	6,6
Saldo	43,0	38,4	52,9	68,6
Idem in % van de kosten	59	46	59	65

1) Exclusief herwaardering.

Bijlage 17. Algemene toelichting op de gebruikte begrippen

Kosten en opbrengsten

- De afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is in principe gebaseerd op de nieuwwaarde waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.
- De rente over het geïnvesteerd vermogen is bepaald op 7,5% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten waarover 3,5% is berekend. Het geïnvesteerd vermogen 1) is de som van:
 - a. de verkoopwaarde van de grond;
 - b. de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris;
 - c. de normale behoefte aan vlottende middelen.
- De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd.
- 28% van de bedrijven zijn "ondernemer in de zin van de wet op de omzetbelasting" dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten en de opbrengsten, alsmede de investeringen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. 72% van de bedrijven valt onder de "Landbouwregeling" dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten en de opbrengsten alsmede de investeringen inclusief omzetbelasting zijn opgenomen.
- De becijferde resultaten zijn ten dele beïnvloed door de waardeverschillen van de voorraad bomen aan het begin, resp. aan het einde van het boekjaar. De waardering van deze voorraden heeft, om praktische redenen, langs normatieve weg plaatsgehad. Dit houdt in dat ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmede de voorraadwaarden zijn benaderd - en de bedrijfsresultaten zijn vastgesteld- voorbehoud dient te worden gemaakt.
- Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen vergoeding opgenomen voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het ondernemersoverschot. Dit laatst mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfs-economische winst.

Ondernemersoverschot in % van de kosten

- Het ondernemersoverschot in % van de kosten is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

Arbeidsopbrengst per manjaar

- De arbeidsopbrengst per manjaar is het bedrag dat door allen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, te zamen als inkomen is genoten. Het is de som van ondernemersoverschot en de kosten van arbeid. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren, verkrijgt men de gemiddelde arbeidsopbrengst per manjaar.

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsmiddelen die door de ondernemer zijn gepacht. Over deze waarde is geen rente in de kosten berekend.

Bijlage 17. (vervolg)

Arbeidsopbrengst, inkomen, besparing en gezinsbesteding (gemiddeld per ondernemer)

- Arbeidsopbrengst van de ondernemer: ondernemersoverschot vermeerderd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.
- Ondernemersinkomen van de ondernemer: arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van berekende en betaalde rente.
- Gezinsinkomen uit bedrijf: ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.
- Totaalinkomen: gezinsinkomen uit bedrijf verhoogd met het inkomen buiten bedrijf.
- Besparing: mutatie in het eigen vermogen verminderd met de: investerings-subsidie, erfenissen en/of schenkingen, koerswinst of -verliezen op effecten, boekwinsten of -verliezen op produktiemiddelen.
- Gezinsbesteding: het totaalinkomen verminderd met de besparingen.

De balans

1. De activa

- Voor de waarde van de grond is uitgegaan van de verkoopwaarde (met een agrarische bestemming). De grond in Boskoop is gewaardeerd op f 85.000,- per hectare.
- De slijtende duurzame produktiemiddelen zijn geactiveerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde. Deze is ontleend aan gegevens die ook ten behoeve van de afschrijvings- en renteberekening zijn verzameld.
- De waarde van de voorraad boomkwekerijprodukten (per balansdatum) is bepaald door de oppervlakte waarvan in het seizoen 1976/77 niet is geoogst te vermenigvuldigen met een waarderingsnorm. De waarderingsnorm is berekend door de geldelijke opbrengsten van de verkochte produktie te delen door de oppervlakte die door de oogst is vrijgekomen. Per bedrijf zijn voornoemde waarderingsnormen van het seizoen 1975/76 en 1976/77 gemiddeld en met behulp van een "resultatenfactor" op kostenbasis gebracht. Ten aanzien van de nauwkeurigheid van deze waarderingsmethode dient een duidelijk voorbehoud te worden gemaakt.
- De woonhuizen zijn geactiveerd tegen de boekwaarde op basis van de herbouw-waarde.
- In de balansen zijn ook de privé-bezittingen opgenomen. De reden hiervan is dat bij persoonlijke ondernemingen in het algemeen geen scheiding kan worden aangebracht tussen het privé-vermogen en het bedrijfsvermogen en bovendien is de ondernemer ook met zijn privé-vermogen aansprakelijk voor de schulden van zijn bedrijf.

2. De passiva

Het totale vreemd vermogen is onderscheiden in: kort krediet en lang krediet. Wat de belastingen betreft is alleen rekening gehouden met nog te betalen omzet- en loonbelasting. De nog te betalen persoonlijke belastingen zijn niet opgenomen.